

Poemes del confinament

Taller Gabellí d'Espectura

abril - maig 2020

Via Làctia i el Far, de David Sansó

LA BIBLIOTECA DEL GOLEA
Capdepera
2020

Sumari

1. Retrotopia
2. Colau Dama
3. El somni de l'alfabaguera
4. Quan tot hagi passat
5. El riu, la mar... la pluja
6. La flor del cirerer
7. Elogi dels gabellins

En el Taller Gabellí d'Espectura hi han participat Jaume Fuster, Miquel Llull i Pere Joan Tous. Aquests poemes, per tant, estan escrits a sis mans en uns moments en què tot semblava que ens fugia d'entre les nostres mans. La poesia, però, les ha retornat i ara són un altre cop aquí per recordar-nos totes aquelles coses que eren, són i seran importants.

... la primera cosa que teniu de fer-vos útil en aquestes terribles circumstàncies és la de fer ben fet el vostre treball. O si no, la resta no serveix per a res.

ALBERT CAMUS, *La pesta*

1. Retrotopia

Passen els núvols allà dalt
HEINRICH HEINE, «El naufrag»

Passen núvols sense ànima, que no saluden
ni plouen sinó un silenci que ens aclapara
amb records de dies i somnis mai viscuts,
núvols de pedra, insensibles a tota súplica.

Mir al cel, només hi veig aquestes estàtues,
vells deus inútils, cegos d'oblit i de fred,
que, indiferents a la meva indiferència,
aturen el meu món abans en moviment.

Però encara floreixen els vells llimoners
que perfumen els corrals. Treuen ulls les parres
i escolt també la seva veu amb il·lusió,

parlant del que fórem, del que volíem ser,
arcàdica paraula, i no sols memòria,
abans promesa i desig. Redempció.

2. Colau Dama

Yo vivía feliz en medio de una gente rústica. Sus orígenes
se perdían en una antigüedad informe.

J. A. RAMOS SUCRE, «La juventud del rapsoda»

Vares néixer davall del castell,
on comença el carrer de la Mar,
un dia de sol i aigua, un mes
d'abril, ara ja farà molts anys.
Potser pocs et recorden, però
jo vull guardar la teva memòria.

Els dies aquells de vent i òlibes
ara són només els meus records
que van i venen per un espai
el qual mai de mais vull oblidar:
persones, sensacions d'un món
fugit però viu als esperits.

Temps en què viure era sobreviure,
dies de sedes i genolleres.

Ja ets el meu heroi, home-Dama,
Dama fet home, evocació
del carrer de la Mar, vent i òlibes.
Sobreviure ara, també és escriure.

És per això que escric el teu nom,
Colau, perquè torna a ser abril,
però avui, en el teu vell carrer,
el que encara duu fins a la mar,
ja només hi passegen cans.
Ara ja no hi viu cap llaurador,
i ningú hi passa amb el bestiar,

potser només òlibes i vent
per tal que jo senti que res no
ha canviat, només el teu nom,
Colau Dama, et fa ara present
en aquest carrer que va a la mar,
com un passeig cap a l'infinit.

Home-Dama, no sols ens confinen
bacils, virus i bacteris mil.
Ja fa temps, i això ho has de saber,
que ens bandegen xarxes invisibles
i ens estiren a pèlags ignots,
a tocar del carrer de la Mar.

Fa molt de temps, Colau, que venguérem
la nostra ànima, les nostres cases,
els nostres horts i les nostres vides.
Malgastàrem tot el que teníem,
les nostres vinyes, la nostra mar.
I ara, ja, el verd immens del que foren,

un temps, les nostres velles muntanyes
gabellines i el miracle blanc,
amb tots aquells blaus, de cala Agulla,
ja no són més que mitges mentides
en les postals, dol en els records.
Fa massa temps, Colau, que se'ns mor

la llengua, pàtria nostra abans,
el nostre gran far en la dissort

de no destriar res més enllà
d'aquests horts humils i destrossats,
i d'aquelles muntanyes llunyanes,
el nostre paisatge estimat,

el nostre horitzó definitiu.
Ets en Dama, en Colau, evidència
del camí de destrossa que hem fet.
Ets un nom, un record que ens retreu
que hem sembrat, dia a dia, aquells horts
tan humils amb grapades de sal.

3. El somni de l'alfabaguera

cau a plom el silenci
sobre els meus dits,
pell de somnis i absències.
FRANCESC GARRIGA, *Llàtzer*

Trinxats
mirant l'horitzó.
Astorats
perquè el dia d'ahir
ha desaparegut.
Copats
i més tard capats.
Intranquils pels intransigents.
Decebut dels indignats.

I, malgrat tot,
enamorats dels moderats.

Amb un somni al fons de la nit
on les estrelles tornen a ser llumets
on imaginam una gran vida exterior.

Cansats
dels esvorancs cap al no res,
farts de gorgs eixuts
i de torrents exhausts,

atuïts
per paraules de paper de vidre,
escopinades de foc...

intuïm que, a pesar de tot,
hi toca haver
oceans incontaminats per explorar,
paratges on els vençuts
trobin recer
i els humils hi descobreixin
la seva pàtria.

Deu ser que, finalment,
necessitam somiar.

Somiar-nos de bell nou,
com si fóssim demiürs,
com si poguéssim canviar el món.

I només amb això ja el canviam,
ja emprenem nous camins
que ens duen de la mar a la mar,

i ens hi trobam a recer
de grans ciutats imaginades
en illes que defugen la realitat
concreta d'un món encès.

Somiar
que somiam que som dignes.
Vagar per la quimera d'una vida
que tanmateix hem d'engendrar
cada dia,
a cops de mall.
Obrar, crear, concebre...,
sabent-nos impel·lits
a fer realitat els nostres somnis.

Com si de nosaltres tan sols quedàs
el que avui hem somiat:

la llum, la mar, la teva veu,
el teu paisatge...
el teu amor...

sempre amb un gran verd allà,
al fons de l'horitzó.

4. Quan tot hagi passat

Not for the proud man apart
 From de raging moon I write
 «No és per a l'home orgullós
 apartat de la lluna rabiosa que escric»
 DYLAN THOMAS
 versió catalana de MARIA VILLANGÓMEZ

Rosa d'un corral de Capdepera.

Demà, quan tot hagi passat,
 quan tornem a sortir al carrer
 per anar a la feina o a Can Pep,
 quan ens ajuntin festes i sopars,
 batejos, bodes o funerals,
 quan ens trobem per un cafè,
 a Can Patilla o a l'Orient,
 serem de veres els mateixos
 que érem abans de tot plegat?
 Potser viurem encara reclosos,
 cadascú dins la seva vella pell,
 cadascú dins la seva petita por.
 Demà, quan tot hagi passat...

Estarem al mateix lloc de sempre
 potser esperant no se sap què?
 Haurem après res d'aquest trontoll,
 d'un sotrac que no ens deixa pensar?
 Aprendrem a viure el present
 sense oblidar per res el futur?
 Com serà demà, quan tot hagi passat?

L'abisme que s'obre als nostres peus
 ens causa un vertigen fatigós,
 és la cor-agror de pressentir
 que som lluny de la redempció,
 la perplexa incertesa que ens procura
 no saber. És l'hesitació
 davant l'inconegut. Què podem fer?
 Com serà demà, quan tot hagi passat?
 Vindran dies per a retrobar-nos
 i, qui sap, per a mirar-nos als ulls,
 fent un cafè, devers Can Patilla
 o a l'Orient, amb la petita por
 tamborinejant, ànima endins,
 i amb temps, potser, per a demanar
 perdó pel món tan desendreçat
 que deixam, sense cap mirament,
 per llegat. Sense remissió?

Hi ha dies amb cel gris, com avui,
 d'una pluja trista i malaurada,
 hi ha dies com avui, sense cor,
 de cel baix i dur, que ens fa pensar
 en tot allò que se n'ha anat
 i ens mostra com som de petits
 davant tot aquest batibull
 que gairebé sense saber-ho
 ens ha esclatat entre les mans.

Hi ha dies així, ho sabem,
 però ens sorprenen malgrat tot,
 perquè no hem sabut esperar
 res de millor en aquesta vida
 que, a moments, sembla que se'ns escapa,
 que se'ns escapa d'entre les mans.

Absorts davant números i dades,
cofats pel que ens diuen que sabem,
entre els dits se'ns va escolant el viure.
Fem l'esforç d'expatriar per sempre
l'antic amor per la senzillesa
i pels déus de les coses petites.

Demà, quan tot hagi passat,
quan tornem a sortir al carrer,
ens convé que siguem els mateixos
que fórem abans de tot plegat?

5. El riu, la mar... la pluja

Au retour de dure prison,
Où j'ai laissé presque la vie...
FRANÇOIS VILLON

Paradella vista per Pere Cortada.

El teu estat ha arribat a ser crític
però has tornat un altre cop als carrers
on deien que no et veurien mai més,
has tornat per mirar
de respirar a glops
aquest aire que ve de la mar.

Intel·ligentment pessimista,
gramscià com ets,
has tornat als carrers d'on semblaves desterrat,
i has sortit
optimista i crèdul per pròpia voluntat.
Has vengut perquè et veiéssim,
perquè sabéssim de tu
i sentíssim el teu alè,
sí, el teu alè,
mentre glopejaves la vida.

I aquesta imatge teva,
confosa i nítida a la vegada,
dins un riu de gent
que va a desembocar a la mar
com fan tots els rius
coneguts i per conèixer,
és la imatge que voldríem guardar.
Per això, mentre puguis,
passa-ho bé dins l'aigua
que tots sabem que potser un dia s'evaporarà
però que també tots sabem que tornarà
amb aquesta pluja que, malgrat tot,
sempre ve de la mar.

Aquesta pluja, un dia d'agost,
fa molt de temps ja, tota una vida,
tres nins ballant nuus, endimoniats,
gats d'aigua i xops de crits,
allà on el carrer dels molins,
desemboca dins el que duu a la mar.
Tres nins ballant nuus, en el record,
enmig de la calor i la pluja del mes d'agost,
potser no hagi tornat mai a sentir tan fort
el miracle inmens de ser tu en el teu cos.

Has tornat un altre cop als carrers
on deien que no et veurien mai més.

6. La flor del cirerer

L'arbre té el rostre en flor
 IBN KHAFATA (1058-1138)
 Versió catalana de JOSEP PIERA

El cirerer treu les primeres flors
 i l'aire escriu poemes del no res,
 teixeix la brusca un vel de primavera
 i el sol, quan guaita, ens pinta un horitzó.
 Serem els que érem o serem uns altres?
 Podem ser altra cosa que el que som?
 Què hi ha darrere el mur, que pressentim?
 Un món on no treu flors el cirerer?

Un món sense present, fet de quelcom
 que no és ahir ni pot ser demà, encara,
 un món estrany, una molt lenta espera
 d'un déu que tant tarda en ressuscitar?
 Potser mai més tornarem a cantar-lo,
 el temps de les cireres? Ja mai més
 fremirem amb noves penes d'amor?

Un tros meu que no acaba de morir,
un tros de jo que viu com en un somni
aquest cercar la vida més enllà
d'aquests cossos estranys que passejam
com si no res hagués passat i res
nou fos possible que passàs avui.

Tot per sentir que sabem que som dèbils,
que estam a la intempèrie, però
volent tastar el gaudi de sentir,
el gran goig de sentir que sentim, i
de pensar que pensam. Tot volent creure
que queden cirerers plens de cireres
en aquest món estrany sense present.

I que estimam la terra malgrat tot,
malgrat l'opressió constant al cor
que ens maltracta per haver somiat
que un dia no llunyà retornarien
els nostres cirerers a estar florits
d'aquests somnis que ens han acompanyat
al llarg de tantes vides que hem viscut.

7. Elogi dels gabellins

Semblava un bocí del Paradís.

JOAN RAI

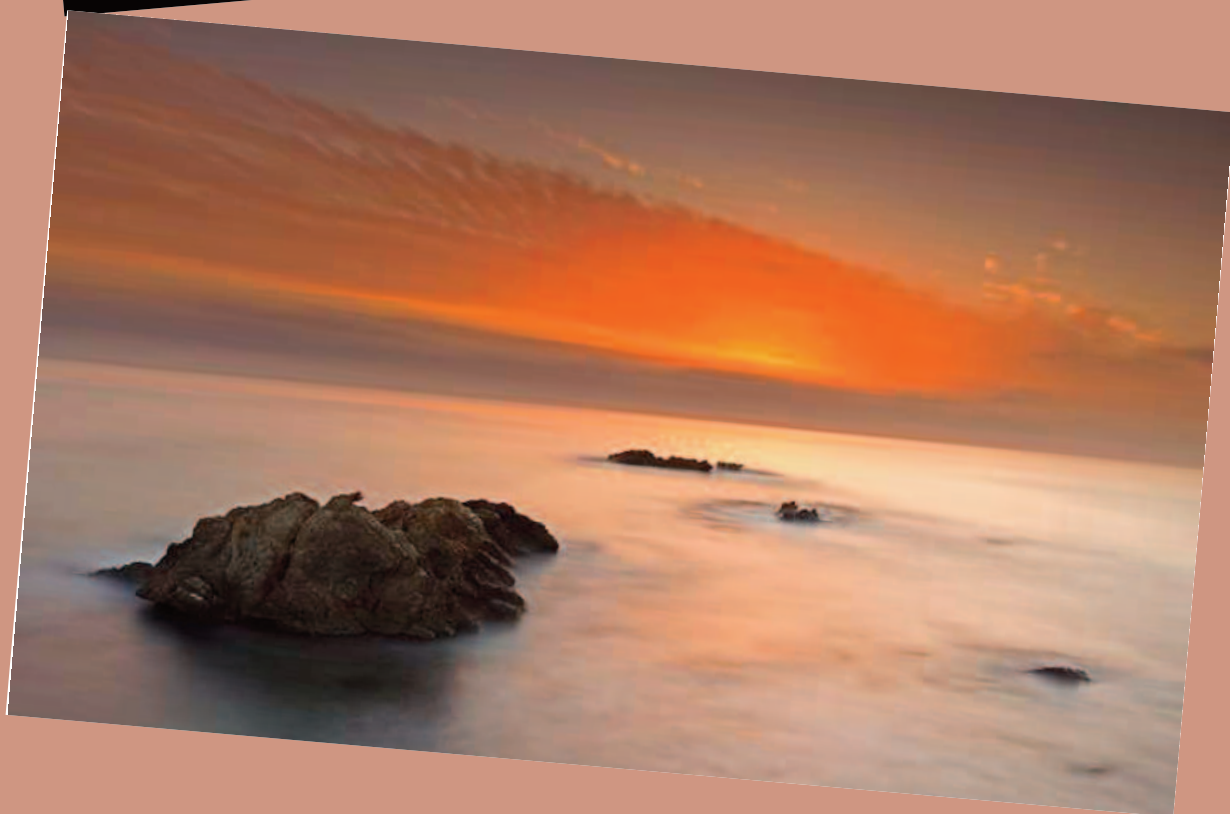
Castell, de Jaume Fuster

Dalí creia que l'estació de trens de Perpinyà era el centre del món. Per a nosaltres, gabellins, són les places de l'Orient i la dels Pins, entrelaçades en germanor i en l'espant de tot el que aquí hem viscut i encara viurem. Epidèmies i processons, vicaris i guàrdies civils, oli de *ricinu* i flamenco-shows, falangistes i republicans, vencedors i vençuts, hotelers i picadors i mestres represaliats i, sobre tot, pobresa molta, ara i ahir, i, de segur per tota l'eternitat, els mateixos cacics. Però també són gabellins gats i poetes, tant de bo, fadrines velles i dones de pits ben alts, joves enamorats i la tristesa antiga de la gent gran, els darrers pagesos i els picapedrers, els qui fan llata i els forasters que ja són gent nostra, i els mariners que cada matinada surten a cercar el darrer blau.

I tots *noltrus* cavalcant l'onada verda que ens du
 del castell a Paradella sobre una mar on es veu,
 com en somnis, una Cala Rajada encara marinera,
 plena de poetes, filòsofs i artistes..., fondes i forns il·lusionistes...
 viatgers i contrabandistes que trafiquen per poder viure la seva vida,
 i tots ells, des dels poetes als contrabandistes, i més encara,
 somien, sempre, en una altra sortida de sol talment aquella
 en què varen creure que sí, que havien arribat a tocar amb els dits
 un trosset, un bocí, del Paradís que uns déus generosos
 els havien dibuixat més enllà de l'horitzó,
 on hi havia unes platges enormes que els esperaven
 per poder sempre tornar a començar aquest viatge
 amb barques d'aire que també permeten volar.

I per creure i somiar els somnis dels poetes, nosaltres, gabellins,
 de Vila Nova, de Vila Roja, de sa Mesquida o Son Pocapalla,
 de Son Moll i sa Pedruscada i d'una Cala Rajada que fa gust de sal,
 hem edificat els mites més domèstics i assequibles,
 llegendes a l'abast, de transparent senzillesa.
 Històries de la història, històries sense història,
 des d'on transitar per un present amb mil rostres i encarar
 un futur sense cara. Reis de rondalla, gegants amb clapers,
 boires misterioses, hipnòtiques paradelles,
 castells que no són castells, naufragis en blanc i negre...
 I aquí som, escrivint encara cròniques per als nostres nets,
 narracions de plagues arribades d'orient
 per a engrandir el nostre llegendari, el parteni
 que demà serà cantant per un grup de joves donzelles
 gabellines.

Des d'aquí mateix, des del centre del món.

CAP VERNELL

Biblioteca Digital / 47

